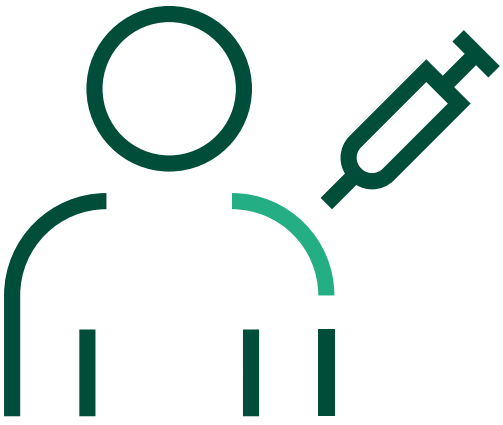
SUNDHEDSSTYRELSEN

corona | covid-19

Til dig der vaccinerer mod COVID-19

17. juni 2021

Sundhed for alle

Vaccination COVID-19

Til dig, der vaccinerer

I pjecen kan du læse om de retningslinjer og anbefalinger, som du skal huske, når du vaccinerer.

Vi vil også opfordre dig til at læse Sundhedsstyrelsens **Retningslinje for håndtering af vaccination mod COVID-19,** hvor alle trin i forbindelse med vaccination er beskrevet nærmere. Retningslinjen indeholder blandt andet information om, hvordan vaccinerne virker, opbevares, håndteres og gives. Der er også oplysninger om effekt og bivirkninger samt om situationer, hvor man skal være opmærksom på forholdsregler ved vaccination.

Du kan finde den nyeste retningslinje her:
www.sst.dk/covid-vaccination-retningslinje

I **Vidensbank til praktiserende læger og vaccinatører** kan du finde hyppigt stillede spørgsmål. Der er også svar om situationer, hvor vaccination kan foregå uden forbehold, og om situationer, hvor der er særlige forholdsregler ved vaccination. Det er også beskrevet, hvor sundhedspersoner kan finde yderligere lægefaglig rådgivning.

Find Vidensbanken her: **www.sst.dk/covid-vaccination-vidensbank**

Du kan også læse nærmere om de enkelte vacciner i produktresuméerne, som du finder her: **www.sst.dk/covid-vaccination-materialer**

Værnemidler og håndhygiejne

Både du og personen, der vaccineres, skal bære mundbind. Du skal selv bære mundbind type II. I særlige tilfælde kan du bruge visir.

Du skal altid vaske dine hænder eller bruge håndsprit, før du giver vaccinen, og inden du trækker vaccinen op.

Lokale instrukser

Alle steder, hvor man vaccinerer, skal have instrukser for, hvordan man håndterer vaccination mod COVID-19. Desuden skal der være en instruks om, hvordan man konstaterer og behandler anafylaksi (allergisk straksreaktion). Du bør orientere dig i instrukserne og være sikker på, at du ved, hvad din opgave er, hvis du mistænker anafylaksi (allergisk straksreaktion). Er du i tvivl, så spørg den ansvarlige dér, hvor du vaccinerer.

Hvem, hvad, hvornår?

Før du vaccinerer, skal du sikre dig, at du vaccinerer:

- ✓ den rigtige person (bed om navn og CPR-nummer)
- ✓ med den rigtige vaccine og dosis*
- ✓ på det rigtige tidspunkt for vaccination (særlig vigtigt ved 2. stik)

*I Det Danske Vaccinationsregister (DDV) og/eller FMK-online, skal du se, hvilket vaccinationsforløb personen er blevet tilknyttet. Det styres centralt, hvilket forløb personen får tildelt, og kun i få tilfælde kan forløbet ændres. Hvis personen skal have 2. stik i et vaccinationsforløb, så husk både at spørge personen og se efter, hvilken vaccine personen fik ved 1. stik.

Informeret samtykke

Personen, der skal vaccineres, skal give informeret samtykke til at blive vaccineret. Personen skal, ifølge loven, informeres mundtligt om effekt og bivirkninger ved vaccinationen. Du kan støtte dig til Sundhedsstyrelsens pjece **Vaccination mod COVID-19,** når du skal informere om vaccinens effekt og bivirkninger.

Personen, der skal vaccineres, kan give sit samtykke til vaccination enten mundtligt eller skriftligt. Det kan være dig eller en anden person, der indhenter samtykket. Samtykket skal noteres i journalen – se også afsnittet om registrering og journalføring.

Effekt og bivirkninger

Alle vaccinerne har god effekt både i forhold til at forebygge sygdom, indlæggelse og død som følge af COVID-19.

Her kan du se eksempler på nogle hyppige, almindelige bivirkninger og nogle sjældne, men alvorlige bivirkninger ved vaccination, som personen bør oplyses om ved det informerede samtykke.

Eksempler på almindelige bivirkninger	
Lokale reaktioner	**Generelle reaktioner**
• Smerter og rødme på indstikssted	• Træthed • Hovedpine • Muskel- og ledsmerter • Kulderystelser • Let temperaturstigning

Eksempler på sjældne bivirkninger
• Svære allergiske reaktioner • Vejrtrækningsbesvær • Hududslæt • Hævelser i ansigtet

Registrering og journalføring

Vaccinationen skal både registreres i Det Danske Vaccinationsregister (DDV) og journalføres.

For vacciner, der gives på et regionalt vaccinationscenter, kan vaccinationen journalføres i FMK-online. Andre steder skal vaccinationen registreres i det lokale journalsystem.

1.
Du skal registrere følgende i Det Danske Vaccinationsregister (DDV)

- Den vaccineredes navn og CPR-nummer
- Dato og klokkeslæt for vaccinationen
- Hvilken vaccine, der er givet og i hvilken dosis
- Vaccinens batch-nummer

2.
Du skal journalføre følgende

- Den vaccineredes navn og CPR-nummer
- Hvilken vaccine, der er ordineret og givet og i hvilken dosis
- Dato og klokkeslæt for vaccinationen
- Oplysninger om informeret samtykke
- Evt. komplikationer/bivirkninger
- Evt. opfølgning, givne råd mv.

Kontraindikationer og situationer med særlige forholdsregler ved vaccinationen

Før du vaccinerer, skal der spørges til mulige kontraindikationer.

Der er kun få tilfælde, hvor vaccination ikke kan gennemføres. Men der kan være situationer, hvor der er særlige forholdsregler i forbindelse med vaccination mod COVID-19. Nedenfor kan du se, hvilke situationer der gælder særlige forholds-regler. Hvis du er i tvivl, skal du spørge den ansvarlige dér, hvor du vaccinerer. Du kan læse mere i Sundhedsstyrelsens **Vidensbank til praktiserende læger og vaccinatører**. Her er det også beskrevet, hvor sundhedspersoner kan bede om lægefaglig rådgivning om vaccination mod COVID-19. Se et resume af Vidensbanken nedenfor.

Forbehold ved vaccination mod COVID-19

Situationer, hvor man ikke bør vaccineres (kontraindikationer)

- Sikker allergi mod vaccinen (f.eks. anafylaksi i forbindelse med 1. stik)
- Allergi mod et af hjælpestofferne i vaccinen

Situationer, hvor vaccination bør udskydes:

- Akut sygdom med feber ≥ 38° (udskyd til efter overstået sygdom). Vaccination kan godt foregå ved let infektion som f.eks. forkølelse
- Aktuel bekræftet eller mistænkt COVID-19 (udskyd til 1 måned efter overstået sygdom)
- COVID-19 inden for 1 måned før vaccination (udskyd til 1 måned efter overstået sygdom)
- Graviditet eller amning (kan i særlige tilfælde vaccineres efter lægefaglig vurdering)
- Større kirurgisk indgreb inden for 1 uge før/efter vaccination

Situationer, hvor der bør søges lægefaglig rådgivning:

- Mistanke om allergi mod macrogol/PEG/polyethylen glycol
- Tidligere anafylaksi efter vaccination eller injektion af et andet lægemiddel
- Gentagne tilfælde med anafylaksi efter indtag af andre lægemidler (f.eks. afførende midler, medicin mod mavesyre)
- Kendt mastocytose (sjælden sygdom i kroppens mastceller)
- Blødersygdom/blodpladesygdom (der kan være behov for at bruge tynd kanyle og/eller tilpasse vaccination i forhold til øvrig medicinsk behandling)

Andre forbehold: Børn - udvalgte børn kan i særlige tilfælde vaccineres på baggrund af en individuel, lægefaglig vurdering og kun på højt specialiseret sygehusafdeling.

Situationer, hvor man kan vaccineres

- Hududslæt ved indtag af andre lægemidler (f.eks. penicillin, ibuprofen)
- Tåler dårligt medicin (f.eks. smertestillende medicin)
- Har haft almindelige, kendte bivirkninger efter 1. stik af vaccinen
- Har allergi over for fødevarer (f.eks. inkl. æg, skaldyr, nødder)
- Har allergi over for insektgift, latex el.lign.
- Har pollenallergi/høfeber, allergi mod dyr eller astmaeksem
- Er i fertilitetsbehandling
- Har modtaget en anden vaccine (f.eks. mod influenza eller pneumokokker) samme dag/for nylig
- Er kræftpatient og får behandling*
- Har et nedsat/svækket immunforsvar*
- Kendt allergisk reaktion på vaccination hos familiemedlem
- Ønsker ikke at indtage produkter fra svin
- Har tidligere fået behandling med botox
- Får almindelig blodfortyndende medicin
- Tidligere blodprop eller ophobning af blodpropper i familien

*Personer med nedsat/svækket immunforsvar kan have en dårligere effekt af vaccinen og bør være særligt opmærksomme på Sundhedsstyrelsens generelle råd om smitteforebyggelse.

Brug for yderligere rådgivning?

Sundhedspersoner kan kontakte Statens Serum Institut, de regionale lægemiddelrådgivninger eller bivirkningsmanagers.

Håndtering af vaccinen

Vaccinerne skal håndteres forskelligt.

Hvis du skal have oplysninger om, hvordan vaccinen opbevares, klargøres, trækkes op mv., kan du læse mere i Sundhedsstyrelsens **Retningslinje for håndtering af vaccination mod COVID-19.** Spørg den ansvarlige på stedet, om du har en rolle i forhold til at håndtere vaccinen.

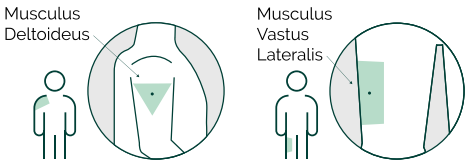
Du skal sikre dig, at:

- ✔ du bruger en ny steril nål og steril sprøjte for hver dosis
- ✔ du kasserer vaccinen, hvis den er misfarvet eller indeholder urenheder
- ✔ du er opmærksom på, at vaccinen ikke må rystes.

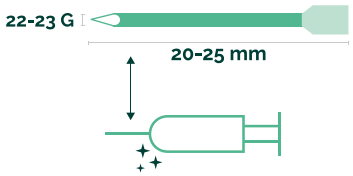
Information om vaccinerne

	Comirnaty®	COVID-19 Vaccine Moderna®
Type	RNA-vaccine	RNA-vaccine
Farve	Off-white uden synlige partikler	Hvid til off-white. Kan indeholde små hvidlige partikler.
Dosis	0,3 mL	0,5 mL
Holdbarhed	Eventuelle ubrugte doser skal kasseres efter 6 timer.	Eventuelle ubrugte doser skal kasseres efter 6 timer.
Antal doser for fuld effekt	2	2
Tidsrum mellem vaccinationer	3-6 uger	4-6 uger
Fuld effekt opnås	7 dage efter 2. stik	14 dage efter 2. stik

Injektionsteknik

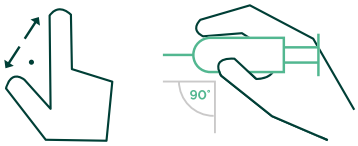
Vaccinen skal gives dybt i en muskel. Det anbefales at vaccinere i den store skuldermuskel på det sted, hvor musklen er tykkest (musculus deltoideus). Vaccinen kan i særlige tilfælde, hvor skuldermusklen ikke egner sig, eller hvis patienten ønsker det, gives forrest på siden af låret, hvor musklen er tykkest (musculus vastus lateralis).

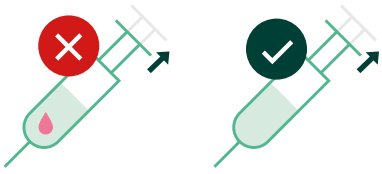
Der skal bruges en steril éngangssprøjte og en steril intramuskulær nål (størrelse 22-23 G) for hver dosis. En kanylelængde på 20-25 mm er typisk passende, men længden skal tilpasses personens størrelse og skal f.eks. være længere, hvis der er et særligt tykt fedtlag over skuldermusklen.

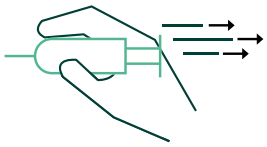
Før vaccinen gives, skal huden desinficeres med ethanol 70-85% i et ca. 5x5 cm stort område. Huden skal være tør, før du giver vaccinen.

Huden over indstiksstedet udspændes som et trommeskind mellem tommelen og de øvrige fingre. Huden må ikke klemmes til en fold, da det kan øge risikoen for, at vaccinen ikke kommer ind i muskelvævet. Injektionssprøjten holdes som en dartpil mellem tommel- og pegefinger, og nålen bør gennemtrænge huden i en vinkel på 90°.

Lige efter at kanylen er stukket ind i musklen, skal du trække stemplet lidt tilbage (aspirere) for at sikre dig, at vaccinen bliver givet i musklen og ikke i en blodåre. Hvis der ses blod i vaccinevæsken, når du trækker stemplet tilbage, kan det være tegn på, at nålespidsen ligger i et blodkar. Har du mistanke om, at det kunne være tilfældet, skal du trække hele nålen ud og give vaccinen et andet sted, f.eks. i den anden skuldermuskel.

Når du har givet vaccinen, trækker du nålen ud med en rask bevægelse.

Affald

Alle kanyler, sprøjter og brugte hætteglas skal smides ud i forseglede affaldsbeholdere. Ubrugte doser i åbne hætteglas, der er udløbet, skal også smides ud.

Observation

Efter vaccination skal den vaccinerede observeres i mindst 15 minutter. Det skal man, fordi der i meget sjældne tilfælde kan opstå anafylaksi (allergisk straksreaktion) efter vaccination. Symptomerne kan f.eks. være åndenød og blodtryksfald. Under observationen skal der være sundhedspersonale i nærheden, som kan reagere og evt. tilkalde hjælp og iværksætte behandling mod anafylaksi (allergisk straksreaktion) med det samme.

Personen, der er blevet vaccineret, kan observeres af en pårørende, men de skal blive i nærheden og kontakte sundhedspersonale med det samme, hvis der opstår symptomer på anafylaksi (allergisk straksreaktion).

Hyppigt stillede spørgsmål fra vaccinerede

Hvad gør jeg, hvis jeg mistænker en bivirkning til vaccinen?

Svar: Hvis du mistænker en bivirkning, kan du indberette den til Lægemiddelstyrelsen på **www.meldenbivirkning.dk.** Du, der vaccinerer, kan også anmelde formodede bivirkninger. Læger har pligt til at indberette formodede bivirkninger.

Skal jeg selv booke tid til vaccination med 2. stik?

Svar: Hvis du skal have 2. stik, skal du selv booke tid til begge stik på én gang. Du kan tjekke dine bookede tider på **www.vacciner.dk** eller ringe til den regionale hotline. Telefonnumre kan findes på **www.vacciner.dk.**

Hvor lang tid efter en vaccination kan jeg opleve bivirkninger?

Svar: Mange almindelige bivirkninger, som f.eks. smerter og rødme på injektionsstedet eller let temperaturstigning, opstår og forsvinder inden for 48 timer efter vaccination. Hvis du oplever kendte og forbigående bivirkninger, som forsvinder igen inden for 48 timer efter vaccination, behøver du ikke kontakte læge.

Er der forskel på, hvor mange bivirkninger, jeg oplever efter 1. og 2. stik?

Svar: Ja. Comirnaty® og COVID-19 Vaccine Moderna® giver flere bivirkninger efter 2. stik sammenlignet med 1. stik.

Læs mere om vaccination mod COVID-19 på Sundhedsstyrelsens hjemmeside **www.sst.dk**